

ภาษาศาสตร์เพื่อการสอนภาษาต่างประเทศ

THI3327 การสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

อาจารย์สุมนา เขียนนิล Email: sumana.kh@ssru.ac.th

เมื่อนักศึกษาใช้ภาษาต่างประเทศผิด
มักผิดเรื่องอะไร

หัวข้อในการเรียน

- ภาษาศาสตร์คืออะไร
- การรับภาษาที่สอง (Second Language Acquisition : SLA)
- บทบาทของไวยากรณ์สากล (Universal Grammar หรือ UG) ต่อการรับภาษา
- ปัญหาการแปรของหน่วยคำและโครงสร้างในภาษาที่สอง

What is the linguistics?

ภาษาศาสตร์เป็น
การศึกษาภาษาเพื่อให้เข้าใจ
ธรรมชาติหรือระบบของภาษา
มนุษย์ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี
และวิธีการวิจัยที่เป็น
วิทยาศาสตร์

ภาษาศาสตร์สามารถ
แบ่งได้เป็น 2 แขนงหลักคือ
ภาษาศาสตร์ทั่วไป (General
linguistics) และภาษาศาสตร์
ประยุกต์ (Applied linguistics)

Linguistics v/s Applied Linguistics

- Linguistics is the scientific study of language. It endeavours to answer the question--what is language and how is represented in the mind?

- Oriented to the solution of linguistic problems.
- It puts linguistic theories into practice in areas such as foreign language teaching, speech therapy, translation, and speech pathology

What is the linguistics?

ภาษาศาสตร์เป็น การศึกษาภาษาเพื่อให้เข้าใจ ธรรมชาติหรือระบบของภาษา มนุษย์ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และวิธีการวิจัยที่เป็น วิทยาศาสตร์

ภาษาศาสตร์สามารถ แบ่งได้เป็น 2 แขนงหลักคือ ภาษาศาสตร์ทั่วไป (General linguistics) และภาษาศาสตร์ ประยุกต์ (Applied linguistics)

The Linguistics of Second Language Acquisition

- *a characterization of the nature of language,*
- *a consideration of the knowledge and skills which people must have in order to use any language fluently*

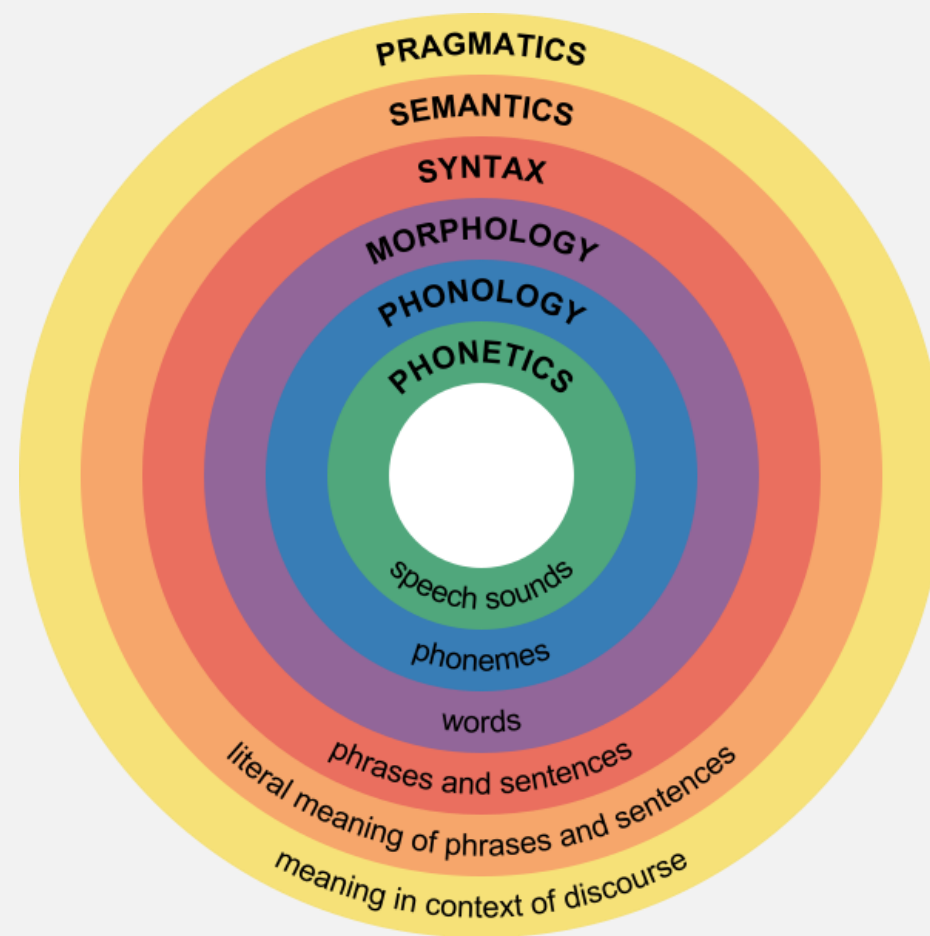
early linguistics approaches to SLA: contrastive analysis

Feyza Harman, 2013, ISZU

SECOND LANGUAGE ACQUISITION : SLA

การศึกษาอิทธิพลและปัจจัยที่มีผลต่อการ
รับรู้และผลิตภาษาที่สองในบริบทต่าง ๆ
(Harley, 2014; Carrol, 2008)

ปัจจัยทางด้านภาษา (Linguistic Factors)
ระหว่างลักษณะ L1 และ L2 คือ อิทธิพลข้ามภาษา
(Cross-Linguistic Influence) หรือการถ่ายโอน
ภาษา (Language Transfer) แบ่งเป็น 2 ประเภท
1) การถ่ายโอนเชิงบวก (Positive Transfer)
2) การถ่ายโอนเชิงลบ (Negative Transfer) หรือ
การแทรกแซง (Interference)

ฉันชอบสีแดงรถ

เขามีสองสุนัข

เขาซื้อเครื่องบินไปเชียงใหม่

วันนี้อากาศคือร้อนมาก

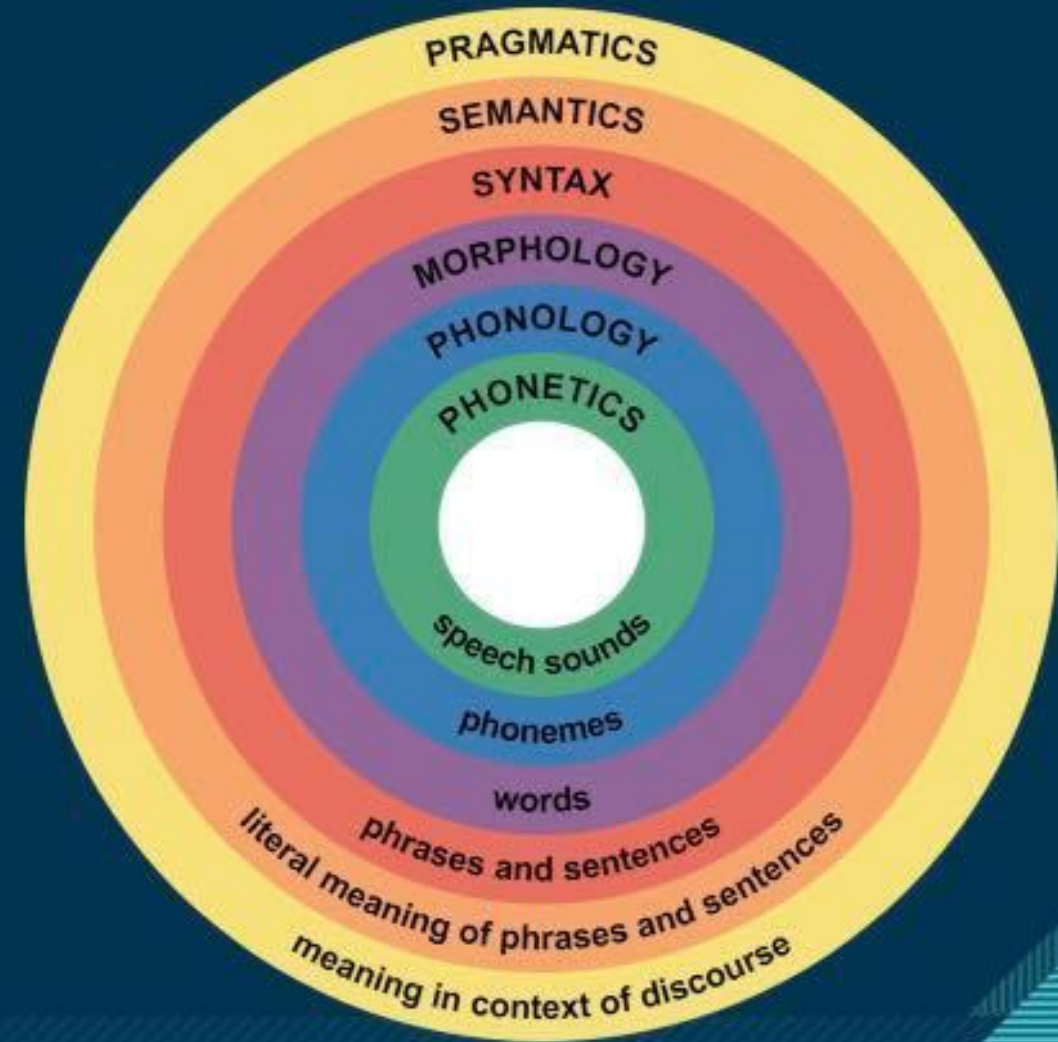
“ผมรู้สึกที่บ้านเกิดของผมสนุกมาก ที่บ้านเกิดผมมีอาหารอร่อยมากมาย ตัวอย่างเช่น
เต้าหู้อบ ก๋วยเตี๋ยวสะพานหิน ฯลฯ บ้านเกิดผมมีญาติในบ้านเกิดของฉันมากมายที่
ทำให้ผมรู้สึกมีความสุขมาก แล้วบ้านเกิดผมมี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์”

วิธีการสอนแบบการภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT)

องค์ประกอบความสามารถในการสื่อสาร

- ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาหรือไวยากรณ์ (Linguistic or Grammatical Competence)
- ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic)
- ความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse Competence)
- ความสามารถในการใช้กลวิธีการสื่อความหมาย (Pragmatic Competence)

สุมิตรา อังวัฒนกุล

ไวยากรณ์สากล (UNIVERSAL GRAMMAR หรือ UG)

- Chomsky ได้ตั้งสมมติฐานว่า ภาษาต่าง ๆ ของมนุษย์ประกอบด้วย หลักการ (Principle) และการตั้งค่า (Parameters)

“ภาษาทุกภาษามีหลักการด้านการเรียงลำดับคำ (Word Order) แต่ภาษาต่าง ๆ จะมีการตั้งค่าการเรียงลำดับคำที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ดังนั้นไวยากรณ์สากลกำหนดหลักการทางภาษาศาสตร์ อาทิ ด้านไวยากรณ์ หน่วยคำ เสียง และความหมาย เป็นต้น”

ไวยากรณ์สากล (UNIVERSAL GRAMMAR หรือ UG)

- Chomsky ได้ตั้งสมมติฐานว่า ภาษาต่าง ๆ ของมนุษย์ประกอบด้วย หลักการ (Principle) และการตั้งค่า (Parameters)

กิน ข้าว แล้ว

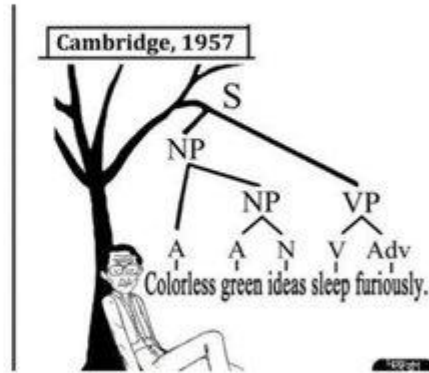
eat rice already / have eaten

ปัญหาการแปรของหน่วยคำและโครงสร้างในภาษาที่สอง

Generative grammar

Generative grammar is a linguistic theory that regards grammar as a system of rules that generates exactly those combinations of words that form grammatical sentences in a given language.

Noam Chomsky first used the term in relation to the theoretical linguistics of grammar that he developed in the late 1950s.

สาเหตุของปัญหาของการแปรอยู่ภายใต้ทฤษฎีไวยากรณ์เพิ่มพูน (Generative Grammar) ที่พัฒนามาจากแนวคิดของ Chomsky มองว่าไวยากรณ์เป็นกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางภาษาศาสตร์ ซึ่งทำให้เกิดการประกอบกันของคำต่าง ๆ กลายเป็นรูปประโยคที่ถูกต้องทางไวยากรณ์ในภาษา โดยหลักการ (Principle) และการตั้งค่า (Parameters)

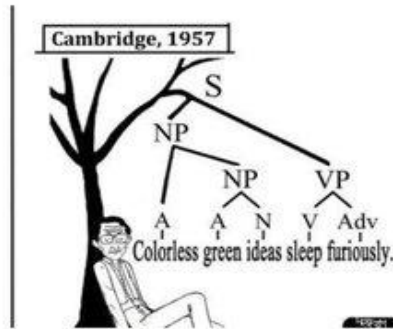
ไวยากรณ์เพิ่มพูนจึงเป็นการอธิบายไวยากรณ์และสามัตถิยะของมนุษย์

ปัญหาการแปรของหน่วยคำและโครงสร้างในภาษาที่สอง

Generative grammar

Generative grammar is a linguistic theory that regards grammar as a system of rules that generates exactly those combinations of words that form grammatical sentences in a given language.

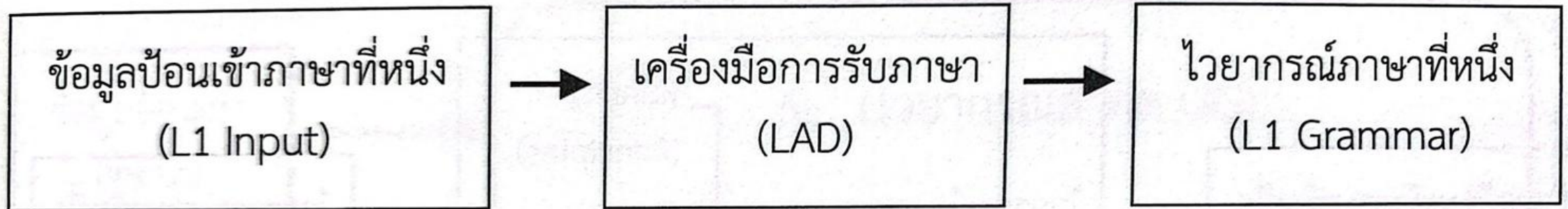
Noam Chomsky first used the term in relation to the theoretical linguistics of grammar that he developed in the late 1950s.

เคยได้ยินประโยคนี้มาก่อนไหม

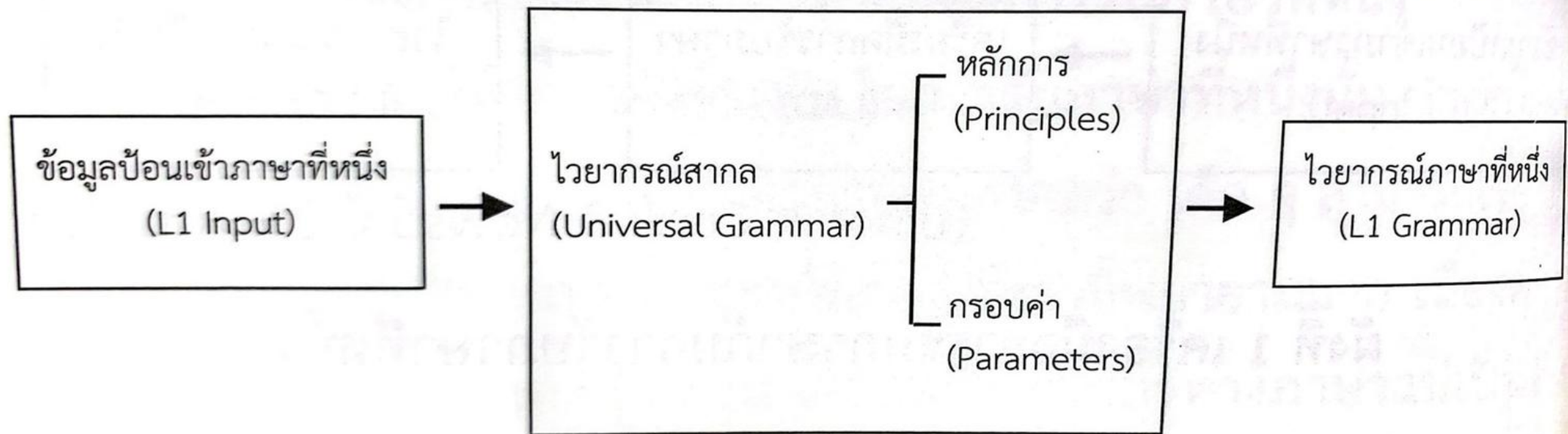
“แมวสีเขียวกำลังคิดถึง
ความฝันของตุ๋นเย็น”

บทบาทของไวยากรณ์สากลต่อการรับภาษาที่หนึ่ง

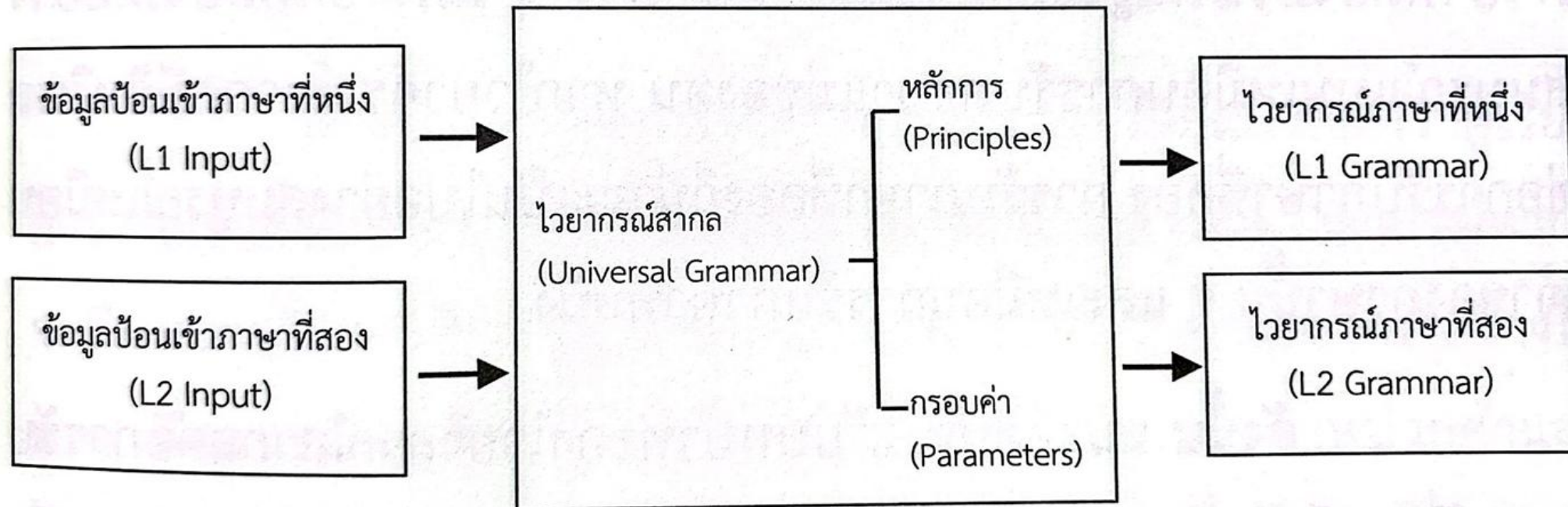
(ปรับจาก Cook & Newson, 2007, น. 53)

บทบาทของไวยากรณ์สากลต่อการรับภาษาที่หนึ่ง

(ปรับจาก Cook & Newson, 2007, น. 53)

บทบาทของไวยากรณ์สากลต่อการรับภาษาที่สอง

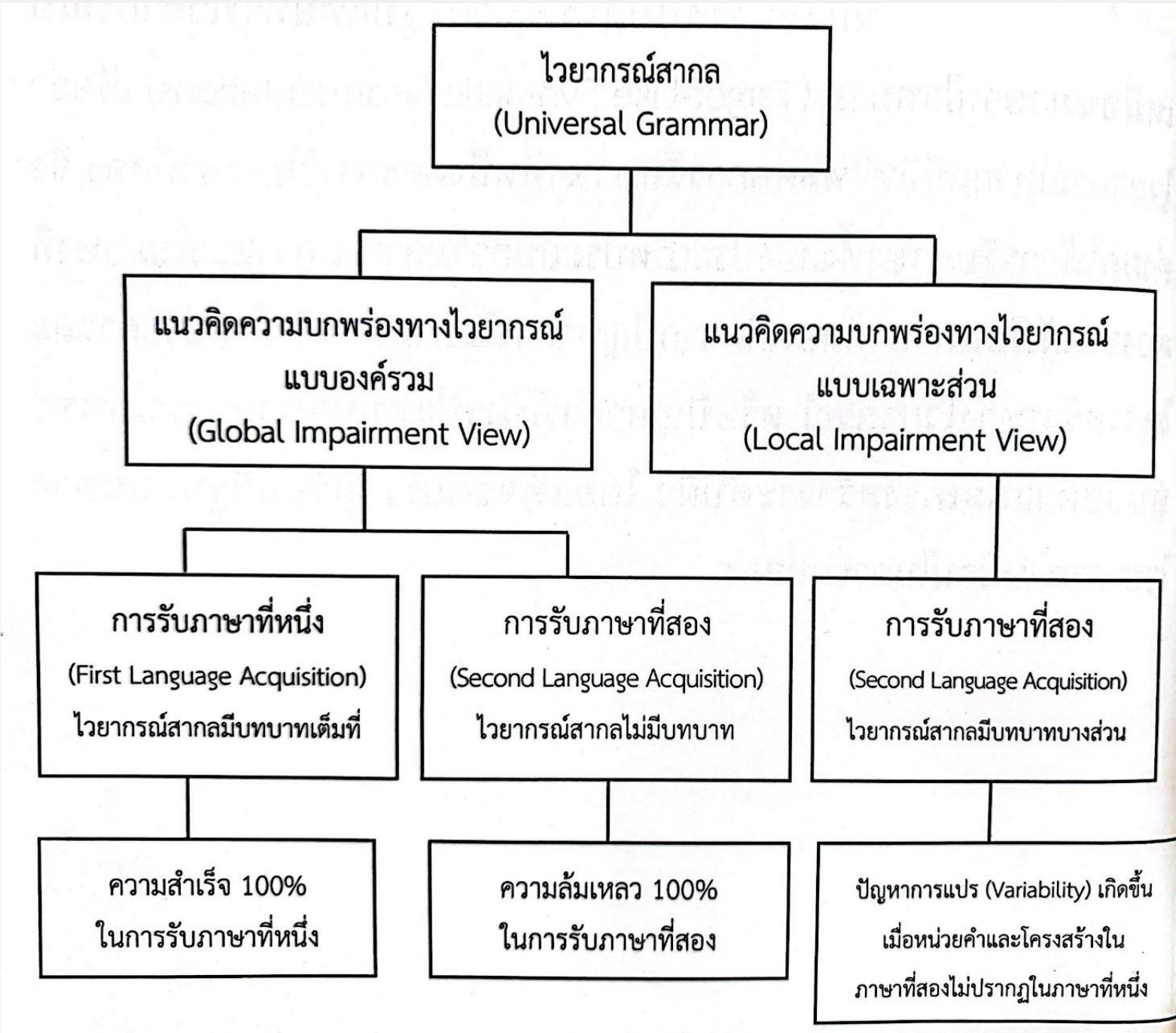
(ปรับจาก Cook & Newson, 2007, น. 229)

บทบาทของไวยากรณ์สากลต่อการรับภาษาที่สอง

- แนวคิดการเข้าถึงไม่ถึง (No Access Position)
- แนวคิดการเข้าถึงโดยตรง (Direct Access)
- แนวคิดการเข้าถึงทางอ้อม (Indirect Access)

ปัญหาการแปรของ
หน่วยคำและ
โครงสร้างในภาษา
ที่สอง : **แนวคิดรูป
แทนทางไวยากรณ์
ที่ไม่เหมือน
ภาษาเป้าหมาย**

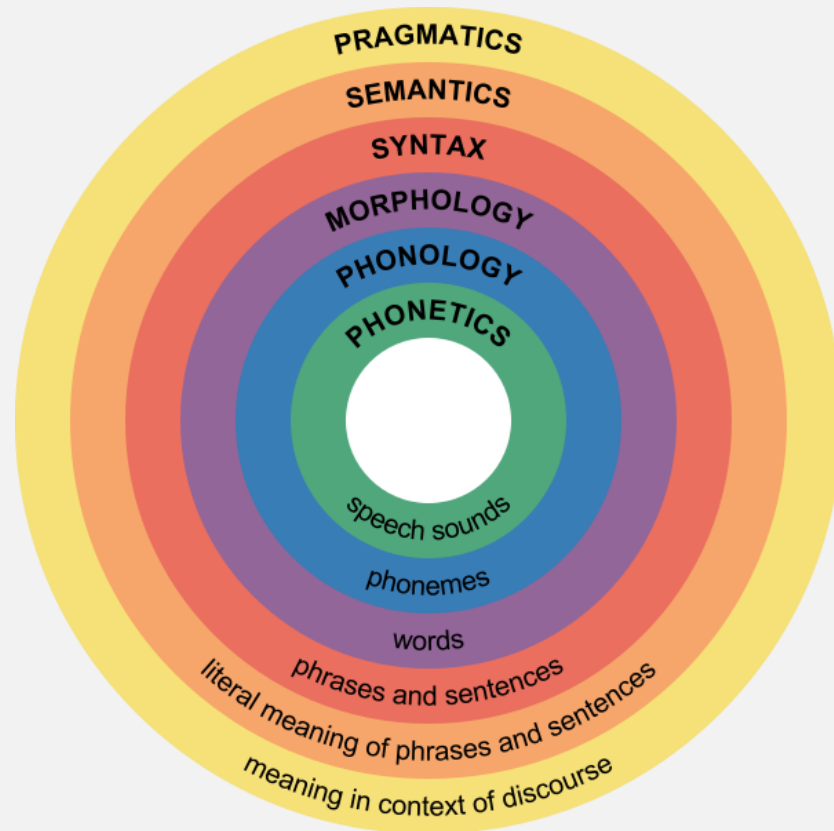
ปัญหาการแปรของ
หน่วยคำและโครงสร้าง
ในภาษาที่สอง :
แนวคิดรูปแทนทาง
ไวยากรณ์ที่ไม่เหมือน
ภาษาเป้าหมาย

- สมมติฐานลักษณะแสดงหน้าที่ล้มเหลว (Failed Functional Features Hypothesis : FFFH) การแปรในภาษาที่สองเกิดจากการที่ผู้เรียนขาดรูปแทนทางไวยากรณ์ในภาษาที่สอง เนื่องจากหน่วยคำและโครงสร้างในภาษาที่สองไม่ปรากฏในไวยากรณ์ภาษาแม่ของผู้เรียน **ไวยากรณ์สากลจะมีอิทธิพลในการช่วยรับภาษาที่สองในกรณีที่หน่วยคำและโครงสร้างในภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองเหมือนกันเท่านั้น**
- คำอธิบายนี้แสดงให้เห็นว่าปัญหาการแปรเป็นปัญหาทางด้านสามัคติยะภาษาหรือความรู้ในภาษา (Competence) เนื่องจากรูปแทนหน่วยคำและไวยากรณ์ในภาษาที่สอง ซึ่งส่งผลต่อการใช้ภาษา (Performance)

ปัญหาการแปร
ของหน่วยคำและ
โครงสร้างใน
ภาษาที่สอง

- การแปร (Variability)
  - การแปรในภาษาที่สอง คือ ปรากฏการณ์ที่ผู้เรียนภาษาที่สอง ไม่ได้ใช้คำทางไวยากรณ์และโครงสร้างทางภาษาที่สอง หรือใช้ในบริบทที่ไม่ถูกต้อง
1. My sister always go to the seaside.
  2. A conductor was excellent at the concert last night.

parameters ในภาษาไทย

- PHONETICS
- MORPHOLOGY
- SYNTAX

มอบหมายงาน เก็บคะแนน 10 คะแนน

- ศึกษาโครงสร้างผู้เรียนชาวต่างชาติพร้อมตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการแปรโครงสร้างในภาษาไทย

DATA DRIVEN LEARNING : DDL

- The use in the classroom of computer-generated concordances to get students to explore the regularities of patterning in the target language. And the development of activities and exercise based on concordance output
  - Johns and Kings (eds.), 1991: iii

คลังข้อมูลภาษากับการวิเคราะห์คำ (Corpora and Lexical Analysis)

คำปรากฏร่วม
(Collocation)

รูปแบบภาษา
(Language
pattern)

อรรถสัมผัสของคำ
(Semantic
prosody)

ประเด็นการวิเคราะห์ (ก่อ/สร้าง)

- ชนิดของคำ
- รูปแบบของวลีที่พบบ่อย
- ความหมายคำที่ปรากฏร่วม (+/-)
- ความแตกต่างหรือข้อสังเกตอื่น ๆ

ประเด็นการวิเคราะห์ (โดย/ด้วย)

- ชนิดของคำ
- รูปแบบของวลีที่พบบ่อย
- ความหมายคำที่ปรากฏร่วม (+/-)
- ความแตกต่างหรือข้อสังเกตอื่น ๆ

สรุป

มนุษย์มีเครื่องมือรับภาษา (LAD) และไวยากรณ์สากล (UG) ติดตัวมา แต่กำเนิดเพื่อรับภาษาแม่ เมื่อเรียนภาษาที่สอง เรามีทางเลือกในการเข้าถึง UG ได้หลายระดับ (โดยตรง, ทางอ้อม หรือเข้าไม่ได้เลย) ผู้เรียนมักประสบปัญหาการแปรของหน่วยคำ (Variability) เพราะสมองขาด "ลักษณะหน้าที่" (Functional Features) ในภาษาแม่ที่เหมือนกับภาษาเป้าหมาย ปัญหาดังกล่าวสามารถมองได้สองมุม คือ "พั้งทั้งระบบ" (Global) หรือ "พั้งเฉพาะจุด" (Local) การใช้คลังข้อมูลภาษา (Corpus) เข้ามาช่วยวิเคราะห์คำผ่าน "อรรถสัมพันธ์" และ "คำปรากฏร่วม" จะช่วยเติมเต็มส่วนที่ UG หรือกฎไวยากรณ์พื้นฐานไม่สามารถสอนได้

ตัวอย่างการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้และผลิตภาษาที่สอง

- การประยุกต์หลักการคู่เทียบเสียงในการสอนภาษาไทยแก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ
- การประยุกต์ความรู้ทางอรรถศาสตร์ปริชานกับการสอนคำหลายความหมายในภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวไทย
- การศึกษาวัจนกรรมการแสดงความความเห็นแย้งของผู้เรียนภาษาไทยชาวจีนตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์
อันตรายภาษา : กรณีศึกษานักศึกษาชาวจีนจากนักศึกษา
ชาวจีนจากมณฑลยูนานและกวางสี

ตามแนวคิดของ Chomsky กลไกใดในสมองที่ทำหน้าที่วิเคราะห์และ
ตัดแยกกฎเกณฑ์ทางภาษาจากข้อมูลที่ได้รับ

- A. Universal Parameter
- B. LAD (Language Acquisition Device)
- C. L1 Input
- D. Semantic Prosody

แนวคิด 'Parameters' ในทฤษฎีไวยากรณ์สากล เปรียบได้กับอะไร

- A. สมุดคำศัพท์ในสมอง
- B. สวิตช์ไฟที่เลือกเปิด-ปิดตามภาษาที่ได้ยิน
- C. กฎเหล็กที่ห้ามเปลี่ยนแปลง
- D. ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์

หากนักศึกษาเชื่อว่าการเรียนภาษาที่สองต้องผ่าน 'ตัวกรอง' ของ
ภาษาแม่เท่านั้น จะตรงกับแนวคิดใด

- A. Global Impairment
- B. Indirect Access Position
- C. Direct Access Position
- D. No Access Position

ในการวิเคราะห์คำผ่านคลังข้อมูลภาษา (Corpus) ส่วนประกอบใดที่บอกเร่ว่าคำนั้นสื่อความรู้สึก 'บวก' หรือ 'ลบ'

- A. Collocation
- B. Functional Features
- C. Language Pattern
- D. Semantic Prosody

สมมติฐานลักษณะแสดงหน้าที่ล้มเหลว (FFFH) อธิบายสาเหตุความ
ผิดพลาดในการเรียนภาษาที่สองว่าเกิดจากอะไร

- A. ผู้เรียนไม่มีความพยายาม
- B. ข้อมูลป้อนเข้า (Input) มีน้อยเกินไป
- C. ไวยากรณ์สากลหายไปจากสมองทั้งหมด
- D. สมองขาดรูปแบบทางไวยากรณ์บางอย่างที่ไม่มีในภาษาแม่

การที่คนไทยเผลอพูดภาษาอังกฤษว่า '3 person' แทนที่จะเป็น '3 people' สะท้อน
ความบกพร่องระดับใดตามแนวคิด Local Impairment

- A. Performance
- B. Competence
- C. Intelligence
- D. Motivation